

A studio Rubín

Náhradní existence

autorka: Simona Petru

režie: Adam Steinbauer

dramaturgie: Jiří Ondra, Lucie Ferenzová

scéna, kostýmy, světelný design:

Tereza Bartůňková

hrají: Tomáš Milostný, Václav Marhold,

Agáta Červinková

premiéra: 25. března 2022 v A studiu Rubín

INSCENACE VZNIKLA VE SPOLUPRÁCI
DIVADLA 3+KK A A STUDIA RUBÍN

NAHRADNÍ EXISTENCI UVÁDÍME S VĚDOMÍM
A LASKAVÝM SVOLENÍM ERY ZA'BRANOVÉ

Ariel

Stasis in darkness.

Then the substanceless blue

Pour of tor and distances.

God's lioness,

How one we grow,

Pivot of heels and knees!—The
furrow

Splits and passes, sister to

The brown arc

Of the neck I cannot catch,

Nigger-eye

Berries cast dark

Hooks—

Zatrnout. Strnout ve tmě.

Potom nehmotně modrý liják
vrcholů skal a dále.

Lvice boží, jak srůstáme
v jedinou bytost, oporo pat
a kolen! — —

Brázda se rozpoltí a letí mimo,
ta sestra hnědého oblouku
šije,

kterou nejsem s to chytit,
bulvy negerských očí vrhají
temné

udice s háčky — —

žvance nasládlé černé krve
a stíny.

Něco jiného mě vleče

Black sweet blood mouthfuls,
Shadows.
Something else

Hauls me through air—
Thighs, hair;
Flakes from my heels.

White
Godiva, I unpeel—
Dead hands, dead
stringencies.

And now I
Foam to wheat, a glitter of
seas.
The child's cry

Melts in the wall.
And I
Am the arrow,

The dew that flies
Suicidal, at one with the drive
Into the red

Eye, the cauldron of morning.

• Sylvia Plath: Ariel (překlad Jan
Zábrana)

vzduchem — — stehna a vlasy,
šupiny z mých pat.
Vyloupávám se z šatů jak bílá
Godiva — —

zmrtnělé ruce, mrtvá sevření.
A teď jak jiskřivá moře všumím
do pšenic. Pláč dítěte se rozplyne
ve zdi.

A já jsem šíp,
jsem rosa a letím se zabít,
zajedno s tím,
čím jsem hnána do rudého oka,
do kráteru rána.

A JEDNU GENERACI POZHASÍVALI
JAK SVĚTLA

Vánoce

Jako hodně malá mám Vánoce ráda, jsou u nás, babička s dědou z kriminálu, ale brzy je mi jasné, že je to pro všechny náročný čas. Za jejich života vrcholí Štědrý večer standardně hádkou o to, že dostávám moc dárků – nezáleží na tom, že spousta z nich je od našich známých –, že mě rodiče rozmazlují a že táta zbytečně utrácí za dárky pro mě. Děda se vždycky naštve a naručeně odchází. Obvykle také před Novým rokem musí táta něco ve stresu dodělávat, takže je doma velké dusno, že to nestihne. Atmosféra je značně napjatá i proto, že se máma chce vyrovnat všem úžasným hospodyňkám z Odeonu, které vánoční přípravy zvládají hravě a radostně a těší je to, což je na tom pro mámu asi to nejhorší. Podle všemožných „úplně jednoduchých“ receptů se u nás pak opakují nekonečné pokusy o „božské“ cukroví a místo proklamované „vůně a pohody Vánoc“ se u nás za řevu hystericky uklízí, mlátí hrnci a zakletě připálené formičky létají o zed' – vyklepnout nejdou.

S tátou máme za úkol ustrojit stromek a já mám stavět betlém, což bytostně nesnáším. Většinou nám to trvá buď moc dlouho, nebo moc krátce, nebo to uděláme špatně. Třesou se nám ruce – rozbít nějakou ozdobu od babičky ze Zlína je několikahodinový eskalující hřích. Upevnit do rozhrkaného stojanu opelichaný stromek, který s mámou po městě s nervama sháníme, je pro nás nadlidský výkon – často musí zasáhnout soused, nesmírně šikovný neurochirurg pan doktor Gabriel, nebo v krajním případě je po dlouhém svíjení povolán milicionář a správce našeho domu pan Viktorin, se kterým se – paradoxně a z mého dnešního pohledu perverzně masochisticky (teď chápu, že z donucení a strategicky) – stýkáme, píše na mne totiž posudky do školy.

Když jsme potom na Vánoce sami tři, všichni se snažit přestaneme. Nevím, jaké má na Štědrý den pocity táta. Mládí prožil vánočním objžděním kriminálů, kdy mu schválně povolili

návštěvy tak, že stihl jen jednu a musel si vybrat, za kým pojede. V noci se pak vracel někam, kde ho už tak pozdě známí nebo sousedé ani nečekali. Jak s takovými vzpomínkami může mít „hezký Štědrý den“ a neproležet ho v mučivé depresi v posteli, to neumím pochopit.

Přesto o Vánocích pouštíme koledy – na ty jsem doteď alergická – a večer se v obýváku koukáme u cinkajícího plechového stromečku se svíčkami na pohádku. Na fotce sedíme s tátou u nazdobeného stolku a já mám na sobě nové oblečení, které mi k Vánocům pošlou Jedličkovi z Mnichova a balík zázrakem dojde. Pan Josef Jedlička, vynikající spisovatel, kterého si z dětství nepamatuji, znám ho jen z fotek, byl tátův blízký kamarád, po němž táta hodně často teskni a vím, že mu velmi chybí – bylo mezi nimi silné citové a pracovní pouto. Ted' je v Německu a táta složitým způsobem dosáhne toho, že mi Jedličkovi pošlou americké džíny s vestičkou. Je to zázrak – vidíme takové věci poprvé, ale je to také velké zklamání, protože se táta s Jedličkou nemůže přímo domluvit na tom, jak jsem velká a roslá, a ty věci mi nepadnou ani přes prsa, ani přes zadek. Je z toho zkažený večer a hádka s mámou. Kdo za to může? Tátovi rupnou nervy a vybuchne, že on nemůže za to, že mám velkou prdel.

Dodnes si zpětně pořád snažím představit, jak táta s těmi vzpomínkami, které měl, i když už nebyly fyzicky živé, mohl pozřít a vůbec se jen podívat na vepřový řízek a salát, které tenkrát, tolik let, po návštěvě babičky nebo dědy v kriminálu často odvážel zase zpátky, protože jim vánoční balíček zakázali. Tehdy to opravdu nebyly velkorysé fešácké kriminály. Na cestě „domů“ – nebo kam? – do sebe mimoděk a sám ve studeném vlaku mechanicky v pláči, hladový bez hladu a chuti pak obsah těch prokletých balíčků – jeho jediného dárku od režimu – soukal. Nechápu, že se mu vůbec někdy dokázala vrátit radost z jídla – a i tu mu cukrovka nakonec posměšně a úspěšně vzala.

V textu inscenace jsou použity citace z **deníků Jana Zábrany (Celý život)**, **povídky Psovod Gerža** a knihy **Evy Zábranové Flashky**.

Dále jsou citovány **Zábranovy překlady následujících děl a autorů:**

Ariel – Sylvia Plath (1932–1963), americká spisovatelka, básnířka, esejistka, autorka románů a povídek

Černý vítr – Curzio Malaparte (1898–1957), vlastním jménem Curt Erich Suckert, italský spisovatel, novinář a diplomat, čelní představitel neorealismu a expresionismu v literatuře

Kvílení – Allen Ginsberg (1926–1997), americký básník, vůdčí osobnost beat generation

Dále jsou zmiňována **jména následujících autorů:**

Ivan Bunin (1870–1953), ruský spisovatel, básník, vynikající povídkář a novelista, držitel Nobelovy ceny za literaturu za rok 1933

Isaak Babel (1894–1940), ruský spisovatel a dramatik, v roce 1939 v rámci stalinských čistek zatčen a po vykonstruovaném procesu obviněn a zastřelen

Boris Pasternak (1890–1960), ruský spisovatel, básník, překladatel, nositel Nobelovy ceny za literaturu 1958, které se na nátlak sovětských orgánů zřekl a převzal ji posmrtně jeho syn

Boris Pilňak (1894–1938), ruský spisovatel, popraven v době stalinských čistek

Osip Mandelštam (1891–1938), ruský básník, prozaik, překladatel, esejista a literární kritik, během stalinských represí zatčen a deportován na Sibiř, kde zemřel v tranzitním táboře

Andrej Platonov (1899–1951), ruský prozaik, dramatik, publicista, autor novátorských děl (Čevengur), po letech represí, literární dehonestace a smrti syna umírá na tuberkulózu

Lev Nikolajevič Tolstoj (1828–1910), ruský spisovatel

Carl Solomon (1923–1993), americký spisovatel

Jednatřicet let od února 1948... Půl života. Půl lidského života. Vzpomínám na jeden večer, asi tři čtyři dny poté, co uchvátili moc, tehdy před těmi jednatřiceti lety, přikládal jsem ve sklepech do kotle a táta tam za mnou přišel... Bylo tam šero, vždycky na okamžik zasvítí jen plamen, když jsem otevřel dvířka kotle, za nízkým oknem sněhový soumrak. Mluvili jsme potichu, jen kusy vět a pár slov, táta už měl dekret, že ho „vyakčnili“ ze školy, mluvil, jako když se snaží ujistit sám sebe, uvažoval, jestli se „to nejhorší“ za pár měsíců přežene nebo jestli je to všechno teprve před námi... Nikdo z nás neměl tehdy tušení, že to „nejhorší“ bude tak zlé, že si to neumíme v té chvíli ani představit. Jednatřicet let... Otec i matka jsou mrtví – a já dál, snad opravdu navždy v tom egyptském zajetí, v osidlech expertů na šťastnou budoucnost.

• Z deníků Jana Zábrany

Černý vítr začal vát, když se rozednívalo, a já jsem se probudil zmáčený potem. Už ve spánku jsem poznal jeho smutný hlas, jeho černý hlas. Vyklonil jsem se z okna a na zdech, na střechách, na dlažbě ulice a na listech stromů, na nebi nad Posillipem jsem hledal stopy jeho přítomnosti. Jako slepec, který kráčí po hmatu, otírá se o vzduch a dotýká se předmětů nataženými rukama, tak si počíná černý vítr; je také slepý a neví, kam jde, dotýká se zdí, větví, či tváří lidí, hned je na břehu a hned na kopci zanechává ve vzduchu a na věcech černý otisk svého lehkého doteku.

Nebylo to poprvé, co jsem uslyšel hlas černého větru a hned jsem ho poznal. Probudil jsem se zmáčený potem a vykloniv se z okna pátravě jsem si prohlížel domy, moře, nebe a mraky vysoko nad mořem...

• Z povídky Curzia Malaparta Černý vítr (z výboru Lupiči mrtvol – vybral a uvádí Jan Zábrana)

sezona 54

Závislosti

2021/2022

www.astudiorubin.cz
Malostranské nám. 9, Praha 1

grafické zpracování programu: Alexandra Šliková

fotografie: Lenka Glisníková

redakce programu: Simona Petrů, Jiří Ondra

produkce: Barbora Kunstovná, Johana Kolomazníková,
David Šamánek, Šárka Kiršnerová

propagace: Pavla Umlaufová, Helena Gricová

technika: David Oupor, Matěj Kubíček

D I V A D L O
3+KK

Státní fond kultury ČR

MINISTERSTVO
KULTURY

Náš
REGION